

PÄÄTÖS

Nro 56/2014/1

Dnro ISAVI/9/04.08/2014

Annettu julkipanon jälkeen

9.7.2014

ASIA Eläinsuojan ympäristöluvan muutos, lisalmi

HAKIJAT Jaana Rönkkö, Päivi Rönkkö ja Veli Rönkkö
Lampiinsalmentie 824
74140 lisalmi

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAINEN

Hakijat laajentavat olemassa olevaa lypsykarjanavettaa. Laajennuksen jälkeen paikkoja on 112 lypsylehmälle, 98 hieholle ja 47 alle puolivuotiaalle vasikalle, joka eläinmäärä vastaa 973 eläinyksikköä. Nykyisen ympäristöluvan eläinyksikkömäärä on 316.

Ympäristönsuojelulain 28 §:n 3 momentin mukaan toiminnan olennaiseen muuttamiseen on oltava lupa. Hakemuksen mukainen eläinmäärän lisääminen on olennainen muutos.

Aluehallintovirasto ratkaisee hakemuksen mukaisen yli 75 lypsylehmän eläinsuojan ympäristöluvan. (Ympäristönsuojelulaki 31 § 1 momentti ja 32 §, ympäristönsuojeluasetus 5 §:n 1 momentti kohta 11 a)

HAKEMUS JA SEN VIREILLETULO

Asian vireille tulo

Ympäristölupahakemus on tullut vireille 3.3.2014 Itä-Suomen aluehallintovirastossa. Hakemusta on täydennetty 25.3.2014 seuraavilla tiedoilla: maituhuonejäteveden ja wc-veden käsittely, raatojen säilytys ja koneiden tankkauspaikka.

Toimintaa koskevat luvat, sopimukset ja kaavoitustilanne

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta on myöntänyt 5.5.2010 hakijoiden eläinsuojan toiminnalle ympäristöluvan.

Hakijoilla on pellonvuokrasopimuksia yhteensä 34 hehtaarin peltoalasta ja lannanluovutussopimus yhdeksän hehtaarin alalle.

Pohjois-Savon maakuntakaavassa ei ole merkintöjä tilan alueella.

Sijaintipaikka ja sen ympäristö

Tilakeskus sijaitsee Iisalmen kaupungin Varpaiskylässä Ahola-, Sivuahola-, ja Kataharju-tiloilla (140-427-1-15, 140-427-1-31 ja 140-427-2-49) osoitteessa Lampiinsalmentie 824, 74140 Iisalmi.

Alue on maatalousvaltaista. Lähin naapuri on 200 metriä uudesta lypsykarjapihatosta pohjoiseen. Seuraavaksi lähimmät neljä naapuria ovat samalla suunnalla ja niihin on matkaa 230–285 metriä. Uudesta lietesäiliöstä on matkaa lähimpään naapuriin noin 225 metriä. Olemassa olevat rakennukset ovat kauempana naapureista.

Eläinsuoja sijaitsee Vuoksen vesistöalueella Varpasjoen valuma-alueella (04.589).

Eläinsuojan toiminta

Hakijat rakentavat vuonna 2015 uuden lypsykarjapihaton ja lietesäiliön 125 metrin päähän olemassa olevasta karjarakennuksesta luoteeseen. Myöhemmin on tarkoitus rakentaa tuorerehusiilo uuden ja vanhojen karjarakennusten väliin. Käyttöön jäävät olemassa olevat kaksi karjarakennusta, kaksi kuivalantalaa ja tuorerehusiilot. Maitoa tuotetaan laajennuksen jälkeen miljoona kiloa vuodessa.

Lypsylehmien lanta käsitellään lietelantana. Rakennettava betonisäiliö täytetään alta-päin padottamalla ja sen koko 3 000 m³. Uudessa karjarakennuksessa on kestokuivikepohja poikiville lehmille (71 m²) ja pikkuvasikoille (40 m²). Vasikoiden kuivikepohjan tilavuus on 110 m³. Se tyhjennetään keväällä ja syksyllä suoraan peltoon.

Olemassa olevassa kylmäpihatossa on paikat 50 nuorelle naudalle (kuivikelanta) ja nykyisessä saneerattavassa navetassa 48 hieholle sekä 20 vasikalle (kuivikelanta ja virtsa erotettu). Lantaloiden pinta-alat ovat 214 m² ja 175 m² ja tilavuudet 800 m³ ja 520 m³. Virtsasäiliön tilavuus on 500 m³.

Kaikki yli puolivuotiaat naudat laiduntavat 3,5 kuukautta vuodessa päivisin noin 10 hehtaarin alalla. Juomapaikka on siirrettävä.

Karjataloudessa käytettävä vesi tulee vesiosuuskunnalta. Uuden karjarakennuksen jätevedet (noin 400 m³ vuodessa) johdetaan lietesäiliöön. WC-vedet johdetaan 5 m³:n umpikaivoon ja stabiloidaan kalkilla ennen peltoon levittämistä. Asuinrakennuksen jätevedet ja maitoiset jätevedet nykyisestä navetasta käsitellään panospuhdistamossa. Puhdistamon ylijäämäliete kalkkistabiloidaan ja levitetään peltoon lannoitteeksi.

Hakijat tekevät säilörehua vuosittain esikuivattuna 900 tonnia laakasiiloihin ja 160 tonnia pyöröpaaleihin. Vanhoista siiloista puristeneste johdetaan virtsasäiliöön ja uusista puristenestekaivoon, josta se pumpataan lietesäiliöön. Rehu tehdään pääasiasa biologisella säilöntämenetelmällä. AIV-happoa varastoidaan 1 m³:n tynnyreissä konevarastossa.

Polttoainesäiliöitä on kaksi ja niiden yhteistilavuus on 7,7 m³. Työkoneiden polttoöljysäiliö on katetussa valuma-altaallisessa varastossa ja suurempi säiliöstä kuivurilla betonilaatalla. Tankkauspaikalle tehdään betonilaatta syksyyn 2014 mennessä. Öljyvudon ensitorjuntaa varten on imeytysainetta. Muita öljytuotteita on enintään 200 lit-

raa konevarastossa. Väkilannoitteita on enintään 70 tonnia peitettynä suursäkeissä. Lypsylaitteiden pesuaineet ovat 50 litran astioissa maitohuoneessa.

Lannan levitykseen käytettävissä oleva peltopinta-ala on yhteensä 117 hehtaaria. Omaa peltoa on 74 hehtaaria, vuokrapeltoa 34 hehtaaria ja sopimuspeltoa 9 hehtaaria. Lannasta 50 prosenttia levitetään keväällä, 30 prosenttia kesällä ja loppu syksyllä.

Maitoauto käy tilalla joka toinen päivä sekä rehukuljetus 1–2 kertaa kuukaudessa. Muuta liikennettä on satunnaisesti. Traktoriliikennettä on viljelykuukausina päivittäin.

Jätteet ja niiden käsittely

Kuolleet eläimet (2,5 t/vuosi) toimitetaan raatokeräilyn kautta Honkajoki Oy:lle. Eläimet varastoidaan ennen noutoa tiiviillä alustalla ja peitettynä. Muovit (1 t), metallijätteet, vähäinen määrä lasijätettä ja vaaralliset jätteet (0,5 t) toimitetaan hyväksytyyn keräilyyn. Kunnallinen jätekuljetus hakee sekajätteen. Rehutähteet (5 t) säilytetään kuivalantalassa ja levitetään peltoon lannoitteeksi. Hukkamaito (1 m³) johdetaan lietesäiliöön.

Arvio ympäristövaikutuksista

Tilan toiminnasta syntyy hajuhaittoja lähinnä lietteen levityksen ja sekoituksen yhteydessä. Liete pyritään levittämään nurmille sijoittavalla kalustolla. Kuivalanta levitetään tarkkuuslevittimellä. Lanta levitetään ympäristötukiehtojen ja ympäristömääräysten mukaisesti.

Toimintaan liittyvät riskit ja toimet häiriötilanteissa

Suurin riski on lietesäiliövuoto. Niitä ehkäistään säännöllisin kuntotarkastuksin. Eläintauteja ehkäistään suojarustuksella. Ostoeläimet hankitaan tautivapaista karjoista. Sähkökatkojen varalle on traktorikäyttöinen aggregaatti. Vesiongelmia ehkäistään ottamalla käyttövesi osuuskunnalta.

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltaminen

Lietelantaa levitetään nurmille multaimella ja kuivalanta tarkkuuslevittimellä. Uuteen karjarakennukseen tulee lämmön talteenotto maidosta.

ASIAN KÄSITTELY

Asian vireilläolosta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla Itä-Suomen aluehallintovirastossa ja Iisalmen kaupungissa 9.4.–9.5.2014 sekä kirjeitse asianosaisille.

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus), Iisalmen kaupunginhallitukselta ja Iisalmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Lausunnot *Pohjois-Savon ELY-keskus* toteaa launnossaan, että eläinsuoja sijoituu haja-asutusalueelle. Lähimpiin naapureihin on matkaa noin 220 metriä. Lupahakemuksen mukainen eläinyksikkömäärä edellyttäisi noin 280 metrin matkaa suotuisissa olosuhteissa häiriintyvistä kohteesta (Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2010, Koti-

eläintalouden ympäristönsuojeluohje Liite 4). Uuden karjasuojan osalta tulee selvittää, voidaanko sitä siirtää niin, että vähimmäisetäisyys lähinaapurustoon täyttyy. Toinen vaihtoehto on, että uusi lietesäiliö katetaan hajuhaittojen estämiseksi.

Eläinsuojan toiminnalla voi olla vaikutuksia Jokinen-lammen ja Varpasjokeen. Jokinen-lampea ei ole pienuutensa takia luokiteltu. Lammen rannalla ei ole asutusta. Toiselle vesienhoidon suunnittelukaudelle 2016–2021 tehdyn alustavan luokittelun perusteella Varpasjoen ekologinen tila on hyvä. Arvio on tehty niukan vedenlaatuaineiston perusteella.

Tilakeskuksen sekä vesistön läheisille pelloille levitetty karjanlanta on mullattava viimeistään vuorokauden kuluessa levityksestä.

Lantaa on käsiteltävä huolellisesti (lastaus, kuljetus ym.), jotta vältetään valumat vesistöön ja ympäristön likaantuminen. Rehun käsittely ja varastointi on tehtävä niin, ettei puristenesteestä aiheudu valumia vesistöön tai talousvesikaivon pilaantumisvaaraa.

Tilan polttoainesäiliöille on rakennettava tiivis tankkauspaikka.

Pyöröpaalauksessa syntyvä muovijäte on toimitettava muovijätteen keräykseen. Muovijätteen kuten käärintäkalvon polttaminen tilalla on kiellettyä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristö- ja terveysturvapalvelut lisälmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena esittää lausunnossaan, että eläinsuojan rakenteet sekä lantavarastojen rakenteet tulee rakentaa ja ylläpitää vesitiiviinä siten, etteivät lanta ja muut siellä muodostuvat nesteet pääse valumaan pinta- ja pohjavesiin tai muualle ympäristöön. Lämpöeristämättömiin tiloihin sijoitettaessa betonin tulee olla säänkestävää. Rakenteet on pidettävä kunnossa ja tarkastettava vuosittain. Lantavarastot on tyhjennettävä vuosittain. Rakenteiden ja laitteiden on oltava sellaisia, ettei lantalan tyhjennyksen ja lannan siirtojen ja kuljetuksen aikana pääse tapahtumaan vuotoja.

Hakemuksen mukaan tilalla syntyy laskennallisesti lietelantaa $2\,688\text{ m}^3$ ja lisäksi lietelantasäiliöön johdetaan maito huoneen jätevedet sekä eläinsuojan muut pesuvedet (yht. 400 m^3), eli yhteensä $3\,080\text{ m}^3$. Sadevesiä syntyy arviolta 322 m^3 . Tilalla oleva lietelantasäiliön ja kuilujen tilavuus on riittävä 12 kuukauden varastointiin mainituille liete- ja sadevesimäärille. Hakemuksen mukaan tilalla syntyy laskennallisesti erilleen kerättävää virtsaa 216 m^3 ja kattamattomaan virtsasäiliöön sadevesiä 53 m^3 . Tilalla olevan virtsasäiliön tilavuus (500 m^3) on riittävä 12 kuukauden varastointiin mainituille virtsan ja sadeveden määrille. Hakemuksen mukaan tilalla syntyy laskennallisesti kuivalantaa $1\,230\text{ m}^3$ ja sadevesiä kattamattomiin kuivalantaloihin noin $11,5\text{ m}^3$. Tilalla olevien kuivalantaloiden yhteistilavuus ($520\text{ m}^3 +$ hakemuksen mukaan $590\text{ m}^3 = 1\,110\text{ m}^3$) ei ole riittävä 12 kuukauden lannan varastointiin. Pienemmästä kuivalantalasta lantaa siirretään hakemuksen mukaan tarvittaessa isompaan kuivalantalaan varastoitavaksi. Jos isomman kuivalantalalan tilavuus on piirustuksessa mainittu 800 m^3 (eikä hakemustekstin mukainen), tilalla oleva kuivalantalatilavuus ($1\,320\text{ m}^3$) on riittävä 12 kuukauden lannan varastointiin.

Uudessa tuotantorakennuksessa laskennallisesti syntyvä kuivikelannan määrä on yhteensä 228 m^3 (vasikat 108 m^3 ja poikivat lehmät paikkaluvun mukaan 120 m^3). Kestokuivikepohjien pinta-alaksi on ilmoitettu yhteensä 111 m^2 , mutta kuivikepohjan pak-

suus tai laitojen korkeus hakemuksesta ei käy ilmi. Kuivikelannan varastointitilavuuden tulee riittää 12 kuukauden varastoinnille. Lannan varastointitilojen mitoituksessa tulee ottaa huomioon myös sadevesien määrä, koska lantalat eivät ole katettuja.

Hakemuksen mukainen eläinmäärä tarvitsee lannan levityspeltoalaa laskennallisesti noin 118,4 ha. Hakemuksen mukaan peltopinta-alaa on käytettävissä 117,29 ha, joten peltopinta-ala jää hieman vajaaksi ohjeen mukaisesta.

Myös suurempi polttoainesäiliö tulee varustaa suoja-altaalla ja tarvittaessa katoksella. Polttonestesäiliöissä on oltava varusteina laponesto, lukitus ja ylitäytönesto ja ne on pidettävä kunnossa. Säiliöiden läheisyydessä tulee olla riittävästi asianmukaista imeytysainetta polttoainevuotojen varalle. Mahdollisessa vahinkotilanteessa maahan päässyt öljy on kerättävä välittömästi talteen. Koneiden tankkauspaikka tulee tiivistää siten, että mahdolliset vuodot ja tankkauksen yhteydessä syntyvät roiskeet on mahdollista kerätä talteen. Polttonestesäiliöiden, säiliön suojausten ja tankkauspaikan tiivistyksen kuntoa tulee tarkkailla säännöllisesti ja mahdolliset vauriot tulee korjata viivymättä.

Kuolleet eläimet on varastoitava ennen poiskuljetusta tiivispohjaisella alustalla siten, että varastoinnista ei aiheudu valumia ympäristöön eikä kärpäs- tai hajuhaittaa. Kuolleiden eläinten varastoinnissa on otettava huomioon myös se, että varastointia voidaan tehdä lämpimään vuodenaikaan ja että haittaeläimet eivät pääse käsiksi eläinjätteeseen.

Tilan jätevesien käsittelyssä (asuinrakennuksen jätevedet, maituhuoneen jätevedet sekä eläinsuojan muut pesuvedet) tulee noudattaa ns. talousjätevesiasetuksen (209/2011) sekä kunnan ympäristönsuojelumääräysten vaatimuksia. Maituhuoneen pesuvedet sekä muut eläinsuojan pesuvedet voidaan johtaa lietesäiliöön.

Tilan toimintaa on harjoitettu pääasiassa aikaisemman ympäristölupapäätöksen mukaisesti. Valvontaviranomaiselle ei ole tullut yleisöilmoituksia tilan toimintaan liittyen.

Muutoin suunnitelman mukaiselle toiminnalle ei ole estettä ja toiminta täyttää ympäristönsuojelulainsäädännön vaatimukset.

lisalmen kaupunginhallituksella ei ole huomauttamista eläinsuojan ympäristöluvan muutokseen.

Hakijoiden vastine

Hakemuksessa esitetty eläinmäärä, jolle lupaa haetaan, on nykyisen peltoalan mahdollistama maksimieläinmäärä. Uuteen eläinsuojaan ei tule tässä vaiheessa sijoittumaan kuin 75 lypsylehmää, 20 alle kuuden kuukauden ikäistä nautaa sekä 11 yli kahdeksan kuukauden ikäisiä. Muu uudistukseen jätettävä nuorkarja on sijoitettuna nykyisiin eläinsuojoihin. Hakemus on jätetty siis olennaisesti suuremmasta eläinmäärästä kuin mitä tulee lähivuosina tilalla olemaan. Tämä pyydetään huomioimaan eläinsuojan sijoituspäätöstä tehtäessä, samoin kuin tarvittavaa lannanlevitysalaa laskettaessa.

Eläinsuojan siirtäminen 60 metriä kauemmaksi lähimmästä häiriintyvistä kohteesta on mahdotonta toteuttaa. Siirto tulisi aiheuttamaan huomattavan suuret maansiirto-työt, koska eläinsuojan alta jouduttaisiin ajamaan rinnemaita pois noin 4 500 m³ ja

tuomaan vastaavasti pohjamaita tilalle. Investoinnin kustannusarvio kasvaisi huomattavasti, useita kymmeniä tuhansia euroja, ja koko investoinnin toteutus vaarantuu. Tilalle on jo hankittu uutta konekalustoa, mikä mahdollistaa tehokkaan työskentelyn pelloilla investoinnin jälkeen, aloitettu kasvattamaan nuorta karjaa ja ostettu eläinainesta, jotta uusi eläinsuoja täytyisi mahdollisimman pian investoinnin jälkeen. Navetan rakennussuuntaa on jo ajateltu muutettavan liitekartan mukaisesti. Liitteenä on myös uuden eläinsuojan pohjapiirros.

Nykyisessä nitraattiasetuksessa naudon lietelannan kuorettuminen lietesäiliössä katsotaan riittäväksi katteeksi ja uudessa nitraattiasetuksessa tämä tulkinta näyttäisi säilyvän. Kuorettunut liete estää tehokkaasti hajuhaittoja sekä ammoniakkin haihtumista lietesäiliöstä. Lietelannan kuorettumista sekoituksen jälkeen voidaan tehostaa lisäämällä lietteeseen esim. turvetta, mikäli katsotaan se hajuhaittojen vuoksi tarpeelliseksi. Hajuhaittoja syntyy lähinnä lietteen sekoituksen yhteydessä muutamina päivinä vuodessa sekä lietteen levityksessä. Lietelanta kuten kuivalantakin tullaan multamaan vuorokauden kuluessa levityksestä voimassa olevan nitraattiasetuksen mukaan.

Uuden eläinsuojan, lietelantalan sekä lähimmän häiriintyvän kohteen välissä on noin 0,90 hehtaarin alueella kuusipuusto, mikä on tarkoitus säilyttää. Myös puusto toimii haju- sekä näkösuojana lähimpään häiriintyvään kohteeseen nähden. Naapurit, mukaan lukien lähimmän häiriintyvän kohteen omistaja, eivät ole ottaneet kantaa uuden eläinsuojan sijoittumiseen, eikä myöskään muuten valittanut tilan toiminnasta.

Tila on toiminut omalla alueellaan aktiivisesti erilaisissa vesiensuojeluun liittyvissä hankkeissa, kuten Varpasen kunnostushanke sekä Ravinnehävikin euroiksi -hanke. Siinä on kartoitettu muun muassa tilan ympäristövaikutuksia lähivesistöihin ja annettu toimenpideohjeita. Vesiensuojelulliset asiat ovat siis tilalle tuttuja ja ne huomioidaan kaikessa tilan toiminnassa.

Lantaa sekä muita jätemateriaaleja käsitellään huolellisesti ja asianmukaisesti. Rehut pyritään varastoimaan niin, ettei puristenestevalumia ympäristöön synny. Polttoainesäiliölle rakennetaan tiivis tankkauspaikka kesällä 2014.

Hakijat ovat toimittaneet vastineen liitteenä uuden asemapiirroksen ja karjarakennusten pohjapiirroksen.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto myöntää Jaana Rönkölle, Päivi Rönkölle ja Veli Rönkölle ympäristöluvan eläinsuojan laajennettavaan toimintaan Iisalmen kaupungin Varpaiskylässä Ahola-, Siivuhola-, ja Kataharju-tiloilla (140-427-1-15, 140-427-1-31 ja 140-427-2-49) osoitteessa Lampiinsalmentie 824, 74140 Iisalmi.

Eläinsuojassa voi pitää yhteensä enintään 112 lypsylehmää, 98 hiehoa ja 47 alle puolivuotiaasta vasikkaa (973 eläinyksikköä).

Toiminnassa on noudatettava hakemusta ja seuraavia lupamääräyksiä.

LUPAMÄÄRÄYKSET

1. Nautojen ikäjakaumaa voidaan muuttaa edellyttäen, ettei nautojen yhteenlaskettu lannantuotto ylitä edellä mainittujen eläinmäärien lannantuottoa.
2. Karjarakennuksen, lanta- ja rehuvarastojen sekä jaloittelutarhan pohja- ja kuilurakenteiden tulee olla vesitiiviitä. Kuivalantalassa tulee olla kuormauslaatta. Mainittujen rakennusten kuivatusvesien salaojissa tulee olla tarkastuskaivot tai muu vastaava rakenne vuotojen havaitsemiseksi.
3. Lannan varastointitilavuutta on oltava käytettävissä 12 kuukauden varastointitarpeen mukaisesti. Hakemuksen mukaisen eläinmäärän lietelannan (2 688m³), säiliöihin johdettavien jätevesien (400 m³), puristenesteen (45 m³) ja virtsan (216 m³) varastotilavuutta on oltava 3 349 m³. Kuivalantavaraston tilavuuden tulee olla 1 544 m³. Kattamattomiin lantavarastoihin tulee varata riittävästi tilaa myös niihin kertyville saavesille.

Lietesäiliö on tarvittaessa katettava esimerkiksi kelluvalla katteella hajuhaittojen vähentämiseksi.
4. Lietesäiliö, virtsasäiliö ja kuivalantalat on tyhjennettävä ja niiden kunto tarkastettava vuosittain. Havaitut viat on korjattava viipymättä. Lantavarastoja tyhjennettäessä ja lantaa kuljetettaessa on toimittava niin, että lantaa ei pääse hallitsemattomasti ympäristöön. Jos vuotoja aiheutuu esimerkiksi lietteen pumppauksessa, on varastojen ympäristö ja siirtotiet siistittävä. Lannan siirtolaitteistojen tulee olla kunnossa ja tiiviitä niin, että lantaa ei pääse valumaan tielle. Laitteistot tulee huoltaa säännöllisesti.
5. Eläinten valkuaisruokinta tulee optimoida niin, että lietteeseen joutuvien tyyppiyhdisteiden määrä on mahdollisimman vähäinen. Karjarakennuksen sisätilojen siisteydellä ja sisäilman viileydellä on hajujen muodostuminen ja muiden ilmapäästöjen määrä pidettävä mahdollisimman vähäisenä.
6. Lannan levitykseen käytettävän peltopinta-alan on oltava riittävä kulloisellekin eläinmäärälle. Peltopinta-alaa on oltava hakemuksen mukaiselle eläinmäärälle vähintään 116 hehtaaria. Peltoon levitettävä lanta tulee mahdollisuuksien mukaan mullata välittömästi.

Lietteen ja lannan levitys peltoon on tehtävä suunnitelmallisesti. Jäljennökset uusista ja muutetuista sopimuksista on toimitettava viipymättä Pohjois-Savon ELY-keskukselle ja lisälmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.
7. Navetan ja laitumen välisen kulkuväylän tulee olla kovapohjainen niin, että lanta voidaan poistaa kulkuväylältä. Laidunta tulee hoitaa niin, ettei siihen tule nurmesta vapaita paikkoja.
8. Rehut, polttoaineet, kemikaalit, lanta ja jätteet mukaan lukien paalimuovit ja pilaantunut rehu on varastoitava ja käsiteltävä tilalla niin, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa, epäsiisteyttä, roskaantumista, kohtuutonta hajuhaittaa tai maaperän, pinta- ja pohjaveden pilaantumisvaaraa eikä muutakaan haittaa ympäristölle.

Kuolleet eläimet on varastoitava suojatussa säilytyspaikassa tiiviillä alustalla ja peitetynä. Haittaeläimiä, kuten rottia ja hiiriä, tulee tarvittaessa torjua rehuhygieniaan, yleiseen viihtyvyyteen sekä eläinsuojan rakenteisiin aiheutuvien haittojen torjumiseksi.

Hyötykäyttöön soveltuvat jätteet tulee toimittaa niille tarkoitettuihin keräyspaikkoihin. Jätteiden avopoltto on kielletty.

Vaaralliset jätteet, esimerkiksi jäteöljyt, akut ja elohopeaa sisältävät lamput, tulee toimittaa hyväksytyyn vastaanottoon vähintään kerran vuodessa.

9. Polttonesteen tankkauspaikan on oltava tiivis siten, että vuodot säiliöistä tai tankkauksessa voidaan kerätä talteen. Polttonestesäiliön tulee olla lukittu ja varustettu laponestolla. Tankkauspaikan läheisyydessä tulee olla imeytysainetta polttoainevuotojen varalle. Vahinkotapauksissa maahan päässyt öljy on kerättävä välittömästi talteen.

10. Jätevesien panospuhdistamoja tulee hoitaa ja käsitelty jätevesi johtaa ojaan niin, ettei siitä aiheudu ympäristön pilaantumista tai terveyshaittaa. Jätevedenkäsittelyn tulee täyttää talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla annetun valtioneuvoston asetuksen (209/2011, ns. talousjätevesiasetus) sekä kunnan rakennusjärjestyksen ja jätehuoltomääräysten vaatimukset. Puhdistustehovaatimukset ovat seuraavat: orgaaninen aines (BHK₇) 80 prosenttia, kokonaisfosfori (P) 70 prosenttia ja kokonaistyyppi (N) 30 prosenttia.

11. Toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisestä ja varauduttava tilan oloihin soveltuvan tällaisen tekniikan ja ympäristön kannalta parhaiden käytäntöjen käyttöönottoon.

12. Toiminnanharjoittajan tulee varautua riittävästi häiriötilanteisiin, jotka voivat aiheuttaa päästöjä ympäristöön, kuten polttoainevuotoihin ja lietevarastojen vuotoihin. Häiriötilanteista, jotka saattavat aiheuttaa ympäristöhaittaa, on ilmoitettava välittömästi Pohjois-Savon ELY-keskukselle ja lisälmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Polttoainevuodosta tulee ilmoittaa myös pelastusviranomaiselle.

13. Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa eläinsuojan toiminnasta.

Kirjanpidon tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:

- eläinmäärät
- lannanlevityspeltojen, vuokrasopimusten ja lannan luovutus- ja vastaanottosopimusten ja levitysalojen muutokset
- toteutuneet lantamäärät ja lannan varastointitilavuuden riittävyys
- jätteet, niiden määrät, toimituspaikat ja käsiteltävät
- enintään viiden vuoden välein analyysitulokset (kokonaistyyppi, liukoinen tyyppi ja liukoinen fosfori) lietteestä ja lannasta
- eläinsuojan, jaloittelutarhan sekä rehu- ja lantavarastojen rakenteiden tarkkailu
- polttoainevuotojen tarkkailu
- eläinsuojan sekä lanta- ja rehuvarastojen salaojavesien tarkkailu aistinvaraisesti vuosittain
- toiminnassa havaitut ympäristönsuojelun kannalta merkittävät häiriötilanteet tai muut poikkeukselliset tilanteet sekä häiriöilmoitukset ja korjaavat toimenpiteet.

Jätetiedot, eläinmäärä, kuolleiden eläinten määrä, syntyneen lannan määrä ja lannanlevitysala on ilmoitettava vuosiraportissa kutakin toimintavuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä Pohjois-Savon ELY-keskukselle ja lisälmen kau-

pungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Muut kirjanpitoliedot tulee olla valvovien ympäristöviranomaisten tarkastettavissa tilalla.

14. Toiminnan valvonnan ja päästöjen lisääntymisen kannalta olennaisista muutoksista tulee tehdä ilmoitus hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä Pohjois-Savon ELY-keskukselle. Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava ELY-keskukselle ja Iisalmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

RATKAISUN PERUSTELUT

Luvan myöntämisen edellytykset

Ympäristölupa tulee myöntää, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain ja niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Ympäristöluvan myöntämisen alla mainitut esteet voidaan poistaa antamalla lupamääräyksiä.

Toiminnasta ei saa aiheutua asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen terveystahaitta, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella, eikä eräistä naapurisuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Toimintaa ei ole sijoitettu asemakaavan vastaisesti.

Toiminnassa käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa sekä mahdollisimman hyvää terveystahaitan torjuntamenetelmää.

Luvan myöntämisen yleiset perustelut

Ympäristölupa on myönnetty hakemuksen mukaiselle eläinmäärälle. Eläinyksikköjen laskemisessa on käytetty ympäristöministeriön Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen (29.6.2009) eläinyksikkökertoimia. Kertoimet perustuvat eläinten lannan keskimääräiseen ravinnesisältöön. Lypsylehmälle on käytetty kerrointa 6,8, yli vuoden ikäiselle hieholle kerrointa 2,0, yli puolivuotiaalle vasikalle kerrointa 1,6 ja alle puolivuotiaalle vasikalle kerrointa 0,6. Kerroin perustuu lannan keskimääräiseen ravinnesisältöön. Toiminnan laajuus (eläinmäärä) vaikuttaa suoraan lannan ja osin eläinsuojien pesuvesien määrään ja tätä kautta tarvittavaan lannan varastointilavuuteen ja lannanlevityspeltojen pinta-alaan.

Tila sijoittuu maatalousvaltaiselle haja-asutusalueelle. Tilan ympäristössä on peltoa ja metsää. Karjatalouden harjoittaminen on tavanomaista toimintaa alueella. Lähin naapurin asuinrakennus on noin 200 metrin päässä uudesta navetasta ja noin 225 metrin päässä lietesäiliöstä. Etäisyys hakijoiden eläinsuojasta naapuriin on etäisyys-suositusten mukaan riittävä, kun otetaan huomioon, että vain lypsylehmät ja osa pienistä vasikoista sijoitetaan uuteen karjarakennukseen. Nuorkarjanavetaksi muutettavasta nykyisestä navetasta on 320 metriä lähimpään naapuriin. Lietesäiliön tulee etäisyys-suositusten mukaan olla vähintään 100 metrin etäisyydellä lähiasutuksesta.

Toiminnasta ei aiheudu terveystahaitta tai kohtuutonta muuta haittaa, kun toimitaan tämän päätöksen ja nitraattiasetuksen määräysten mukaisesti. Luvan myöntämisen edellytyksenä ei ole, että toiminta olisi täysin haitatonta. Hajuhaittaa voi aiheutua lannan käsittelystä ja liikenteestä lannan levityksen yhteydessä. Tämä haitta kestää

kunkin peltolohkon läheisyydessä muutamia päiviä vuodessa. Lannan käsittelyn ajankohtaa valitessa on mahdollista ottaa huomioon muun muassa tuulensuunta, jolla naapureille aiheutuvaa haittaa voidaan vähentää.

Edellä olevan perusteella eläinsuojan laajennettava toiminta täyttää luvan myöntämisedellytykset, kun toiminta järjestetään esitetyn hakemuksen ja tämän päätöksen määräysten mukaan. Lupa voidaan myöntää.

Lupamääräysten perustelut

Eläinten ikäjakauman muutokset hyväksytyyn elinyksikkömäärän puitteissa ovat mahdollisia, jos ne eivät lisää toiminnan ympäristövaikutuksia merkittävästi. (Lupamääräys 1)

Haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten valumia ympäristöön, pinta- tai pohjaveden likaantumista, hajuhaittoja sekä lannan siirtojen ja kuljetusten yhteydessä syntyviä roskaantumiseen verrattavia haittoja, voidaan ehkäistä muun muassa rakenteiden tiiviydellä ja huolellisilla työtavoilla. Salaojitukset ja tarkastuskaivot mahdollistavat vuotojen havaitsemisen ja tarkkailun. (Lupamääräys 2)

Nitraattiasetuksen (931/2000) mukaan ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi lannan ja virtsan varastointitilan tulee olla riittävän suuri, niin että siinä voidaan varastoida 12 kuukauden aikana kertynyt lanta, kattamattomiin säiliöihin kertyvät sadevedet, maito-huoneen pesuvedet ja muut jätevedet, joita lietesäiliöihin johdetaan. Myös ravinteikas puristeneste on otettava talteen ja varastoitava tiiviissä säiliössä.

Hakijoilla on käytettävissä 3 500 m³ säiliötilavuutta ja lisäksi 800 m³ lietekuiluja. Kuvialantalojen tilavuus on yhteensä noin 1 320 m³ ja vasikoiden kuivikepohjan tilavuus noin 110 m³. Eläinmäärän perusteella laskettuna lietelantaa ja virtsaa muodostuu vuosittain 2 900 m³ ja kuivikelantaa 1 544 m³. Kattamattomiin varastoihin kertyville sadevesille tyypillisesti käytetty mitoitus on 0,3 m³/m². Lannan varastointitilavuudet ovat yhteensä riittävät 12 kuukauden aikana syntyvän lannan ja varastoihin johdettavien vesien varastointiin, kun otetaan huomioon, että osa lannasta jää laitumelle.

Lietesäiliöt voidaan kattaa kelluvalla katteella, jos hajuhaittoja ilmenee. Esimerkiksi 10 cm paksun turvekerroksen on todettu ehkäisevän hajun leviämistä lietesäiliöstä. (Lupamääräys 3)

Lantavaraston vuosittaisella perusteellisella tyhjentämisellä varmistetaan varaston hyötytilavuuden säilyminen suunnitelmien mukaisena. Samalla varaston rakenteet voidaan tarkastaa ja vauriot korjata. Huolellisella toiminnalla ehkäistään ympäristöhaitat, ympäristön asukkaille tai muille asianosaisille aiheutuva kohtuuton viihtyvyyshaitta ja terveyshaitta. (Lupamääräys 4)

Tutkimusten mukaan eläinsuojien aiheuttamiin hajuhaittoihin vaikuttaa olennaisesti mm. rehujen valkuaispitoisuus, joten ruokinnan optimoinnilla voidaan jossain määrin alentaa lietteeseen ja lantaan joutuvien tyyppiyhdisteiden määrää ja siten alentaa mm. haihtumiselle alttiina olevien ammoniakkiyhdisteiden määrää. Lannan sisältämien hajuhaittoja aiheuttavien kaasujen sekä kasvihuonekaasujen muodostumista ja haihtumista voidaan vähentää myös pitämällä eläinsuoja puhtaana ja viileänä. (Lupamääräys 5)

Lannan hyödyntämisellä lannoitteena pelloilla tarkoitetaan lannan käyttöä siten, että ei tapahdu yllannoitusta eikä aiheudu siitä tai virheelliseen ajankohtaan suoritetusta levityksestä johtuvaa ravinteiden huuhtoutumisriskiä. Lannan hyödyntämiseen tarvittava peltoala on vähintään yksi peltohehtaari 1,3 lypsylehmää, 3,5 yli vuoden ikäistä hiehoa, 4,5 yli puolivuotiasta vasikkaa ja 11 alle puolivuotiasta vasikkaa kohden. Vaatimus perustuu karjanlannan keskimääräiseen fosforisisältöön sekä peltoviljelykasvien keskimääräiseen hehtaarikohtaiseen fosforilannoitustarpeeseen ympäristöministeriön kotieläintalouden ympäristönsuojelusta 29.6.2009 antaman ohjeen mukaisesti. Tilalla on käytettävissä lannan levitykseen omaa tai vuokrattua ja sopimuspeltoa noin 117 hehtaaria. Hakemuksen mukaisen eläinmäärän tuottaman lantamäärän hyödyntämiseen tarvitaan peltopinta-alaa vähintään 116 hehtaaria, joten käytettävissä oleva peltoala on riittävä hakemuksen mukaisessa eläinsuojassa syntyvän lantamäärän hyödyntämiseen.

Lannan käsittelyn ajankohtaa valitessa on tarpeen ottaa huomioon muun muassa tuulensuunta, jolla naapureille aiheutuvaa haittaa voidaan vähentää. Ammoniakin haihtumisen ja hajuhaittojen vähentämiseksi nitraattiasetuksen mukainen suositus on, että lanta muokataan peltoon neljän tunnin sisällä lannan levityksestä. (Lupamääräys 6)

Laiduntavien eläinten määrä ei saa ylittää laitumen maaperän ja kasvillisuuden kestävyyttä. Nurmesta vapailta paikoilta voi kulkeutua ympäristöön kiintoainetta ja sen mukana ravinteita. Kasvillisuuden säilyminen ehyenä ehkäisee myös pohjaveden pilaantumista. (Lupamääräys 7)

Kemikaalien, kuten torjunta- sekä pesuaineiden, varastoinnissa ja käytössä tulee ottaa huomioon kunkin valmisteen käyttöturvallisuusohjeissa annetut määräykset. Haittaeläimiä, kuten rottia ja hiiriä, tulee tarvittaessa torjua rehuhygieniaan, yleiseen viihtyisyyteen sekä eläinsuojan rakenteisiin aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Jätelain mukaan on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Syntyvä jäte on käytettävä uudelleen tai kierrätettävä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, jäte on hyödynnettävä aineena tai energiana. Toimittaminen kaatopaikalle on viimeinen vaihtoehto. Toiminnanharjoittaja saa luovuttaa jätteet ainoastaan vastaanottajalle, jolla on lupa jätteen vastaanottoon. Hakijoiden eläinsuojasta raadot toimitetaan Honkajoen eläinjätteenkäsittelylaitokseen. Kuljetusta odottavien raatojen säilytyksestä on annettu määräys.

Vaarallisten jätteiden toimittaminen hyväksytyyn käsittelyyn vähentää niiden aiheuttamia terveyteen sekä ympäristöön kohdistuvia riskejä. Maatalousmuovit ovat hyötykäyttökelpoista jätettä, joka on toimitettava ensisijaisesti hyötykäyttöön. Jätteiden avopoltto on kielletty, koska hallitsemattomassa poltossa syntyy haitallisia savukausuja. (Lupamääräys 8)

Polttoainesäiliön suojaukset ja tankkauspaikan tiiviys ehkäisevät maaperän ja pohjaveden pilaantumista. Imeytysainetta käytetään öljyvahinkojen ensitorjunnassa ja siten estetään öljyvuodosta aiheutuvia enempiä haittoja. (Lupamääräys 9)

Jätevesistä aiheutuvasta ympäristöön johtuvasta kuormituksesta voi aiheutua vesistön pilaantumista. (Lupamääräys 10)

Toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa haitallisten ympäristövaikutusten vähentämismahdollisuuksista ja seurattava ympäristön kannalta parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä toimialallaan. Parasta käyttökelpoista tekniikkaa ovat mm. multaavan lannanlevittimen käyttö, säilörehun tekeminen esikuivattuna, lantavarastojen kattaminen ja valkuaisrehujen käytön optimointi kotieläinten ruokinnassa. Lannankäsittelymenetelmät kehittyvät ja niiden käyttöönotto voi tulla tilalla ajankohtaiseksi myöhemmin. Ympäristön kannalta parhaat käytännöt ehkäisevät kasvihuonekaasujen (hiilidioksidi, metaani ja dityppioksidi) syntymistä. (Lupamääräys 11)

Toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa riskeistä, niiden ympäristövaikutuksista ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Ilmoitus tulee tehdä ainakin seuraavissa tilanteissa: polttoainesäiliön rikkoutuminen ja epidemia tai muu vastaava tapahtuma, jossa kuolee paljon eläimiä. (Lupamääräys 12)

Kirjanpito- ja raportointivelvoite on annettu viranomaisen tiedonsaannin turvaamiseksi ja valvonnan järjestämiseksi. Toiminnasta saamiensa tietojen perusteella viranomainen voi seurata laitoksen toiminnan lainmukaisuutta ja luvassa annettujen määräysten noudattamista. Lannan vastaanottosopimuksien kirjaamisella ja raportoisella varmistetaan, että myös lannan vastaanottosopimuksen tehneet käsittelevät ja levittävät lantaa voimassa olevien säännösten mukaisesti. (Lupamääräys 13)

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava esimerkiksi toiminnan laajentamisesta tai tuotantosunnan muuttamisesta ja muista valvonnan kannalta olennaisista muutoksista, kuten suunnitelmista muuttaa lannan varastointitapaa. Ilmoituksen perusteella viranomainen arvioi, lisääntyvätkö toiminnan päästöt tai niiden vaikutukset ja edellyttääkö toiminnan muuttaminen uuden luvan hakemista. Toiminnan lopettaminen jälkeen tulee toimintaan liittyneet ympäristöriskit ja varastoidut jätteet on poistaa ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Lupamääräyksellä varmistetaan tiedonkulku viranomaiselle myös mainituissa tilanteissa. (Lupamääräys 14)

VASTAUS LAUSUNNOISSA ESITETTYIHIN VAATIMUKSIIN

Lausunnoissa esitetyt vaatimukset on otettu huomioon lupamääräyksissä ja päätöksen perusteluissa.

LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN

Luvan voimassaolo

Tämä lupapäätös on voimassa toistaiseksi. Uusi lupahakemus tulee jättää, jos toiminnan päästöt tai ympäristövaikutukset lisääntyvät olennaisesti.

Lupamääräysten tarkistaminen

Hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi on jätettävä 31.7.2029 mennessä. Hakemuksessa on esitettävä ainakin kuvaus sen hetkisestä toiminnasta, eläinmääristä, lannanlevitysalasta, parhaan käyttökelpoisen tekniikan käytöstä, energiatehokkuudesta ja arvio toiminnan ympäristövaikutuksista sekä muutoksista alueen maankäytössä.

Korvattava päätös

Tämä päätös korvaa lainvoimaiseksi tultuaan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunnan 5.5.2010 hakijoiden eläinsuojan toiminnalle myöntämän ympäristöluvan.

ASETUKSEN JA MUIDEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Jos asetuksella annetaan ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava.

Lannan varastoinnissa, käsittelyssä ja levityksessä tulee noudattaa valtioneuvoston asetuksessa maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta (931/2000) annettuja määräyksiä ja ohjeita.

Lantavarastojen ja -kourujen rakentamistekniikassa tulee noudattaa maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräyksissä ja -ohjeissa: Kotieläinrakennusten ympäristönhuolto, (MMM-RMO-C 4, 7.1.2001) annettuja ohjeita.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 28, 41–43, 45, 46, 55, 56, 76, 81, 83, 90, 96, 97, 100, 105 §

Ympäristönsuojeluasetus (169/2000) 1, 5, 19, 30 §

Jätelaki (646/2011) 6, 8, 12, 13, 15, 72, 118, 119, 122 §

Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012) 7–9, 20 ja liite 4

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 2 310 euroa. Lasku lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Aluehallintoviraston maksuista vuosina 2014 ja 2015 annetun valtioneuvoston asetuksen (1092/2013) liitteen maksutaulukon mukaan hakemuksen mukaisen lupahakemuksen käsittelystä perittävä maksu on 4 620 euroa. Toiminnan olennaista muuttamista koskevan lupahakemuksen käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 50 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Jaana Rönkkö, Päivi Rönkkö ja Veli Rönkkö

Jäljennös päätöksestä

lisalmen kaupunginhallitus

lisalmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Pohjois-Savon ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat (sähköisesti)

Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoitus päätöksestä

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, joille hakemuksesta on annettu erikseen tieto.

Ilmoittaminen kaupungin ilmoitustaululla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Itä-Suomen aluehallintoviraston Mikkelin päätoimipaikan ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan lisalmen kaupungin virallisella ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Liite Valitusosoitus

Ahti Itkonen

Raili Pärjälä

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Ahti Itkonen ja esitellyt ympäristöylitarkastaja Raili Pärjälä.

VALITUSOSOITUS

LIITE

Valitusviranomainen Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **8.8.2014**.

Valitusoikeus Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, hankkeen sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät, valtion valvontaviranomainen sekä hankkeen sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja muu asiassa yleistä etua valvova viranomainen.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faksilla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen aluehallintovirastolle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava kaksin kappalein Itä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös faksina tai sähköpostilla, jolloin valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Itä-Suomen aluehallintoviraston Mikkelin päätoimipaikan kirjaamon yhteystiedot

käyntiosoite:	Maaherrankatu 16, 50100 Mikkeli
postiosoite:	PL 50, 50101 Mikkeli
puhelin:	(vaihde) 029 501 6800
faksi:	015 760 0150
sähköposti:	kirjaamo.ita@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.